

při těžkém uškození na těle jako přestupek vězením od 1 do 6 měsíců (§§ 341 a 335 tr. z.).

Jízda rychlá a nepozorná, kterou nebyla způsobena ani smrt člověka ani těžké uškození na těle tresce se jako přestupek proti veřejné bezpečnosti.

II. Tresty.

Majitele povozu, který jsa přítomen kočímu rychlou jízdu nezakáže, nebo sám rychle jede, stihne trest 25—100 zl. (§ 427 tr. z.); jede-li kočí o své vůli nebo proti zákazu pána svého rychle, potrestán budiž vězením od 3 do 14 dnů (§ 428 tr. z.).

III. Ve hlavních a větších městech platí zvláštní jízdni řády, které předepisují, aby při jízdách křižovatkami, branami, při jízdách po mostech a místech čteně navštěvovaných jezdilo se krokem. Jinak ulicemi jest dovoleno jeti mírným klusem. Dále zapovězeno jest jezdit po chodnících a jiných, zvláště vyhrazených místech. Ustanovení těchto řádů jsou dle různosti místních poměrů velmi rozmanitá. Přestoupení jich tresce se jako přestupek policejní.

IV. Přestupku proti bezpečnosti tělesné dopouští se dále ten, kdo ustanoví k řízení potahu vozku, jehož policii nepředstaví a který byl uznán nezpůsobilým (pokuta od 25 do 50 zl.) (§ 429 tr. z.); vozka, který koně zapřažené nebo nezapřažené veřejně nechá bez dohledu, dopouští se rovněž přestupku. Trestem jest vězení od 1 do 8 dnů, při opětování, neb byla-li škoda způsobena, vězení až do 1 měsíce (§ 430 tr. z.) (Viz čl. Velocipedy).

Nepřítomní.

I. Právo občanské. S nepřítomností pojí zákon různé právní účinky. Rozeznáváti jest nezaviněnou aneb nutnou nepřítomnost (absentia necessaria) od nepřítomnosti libovolné a zaviněné. Stát povinen jest starati se o to, aby nepřítomní beze své viny na právu svém poškození nebyli. Avšak zákon chrání částečně i toho, kdo vinou svou nepřítomnost zavinil, ustanovuje mu kuratora, který ho v zájmu jeho zastupuje (§ 21, 276 o. o. z.). Poněvadž pak tím, je-li kdo nepřítomen, nesmí trpěti škodu třetí osoby v běhu svého práva, má ustanovení kuratora pro nepřítomného (curator absentis) dvojí účel:

1. Nepřítomného, který nezanechal žádného zástupce a o němž neví se, kde se zdržuje, chrániti před škodou nedohlednou a

2. Umožniti osobám třetím, aby svým právům proti nepřítomným podle zákona průchodu zjednaly.

1. O. o. z. obsahuje vedle nařízení, že se má nepřítomnému ustanoviti opatrovník, ještě mnohá jiná ustanovení směřující k ochraně nepřítomných. Chrání držitele i když je nepřítomen tím, že pouhou nepřítomností neztrácí se držení již nabyté (§ 352 o. o. z.). Nezaviněná nepřítomnost má při řádném vydržení nebo promlčení práv ten účinek, že při počítání doby promlčecí počítá se v tomto případě rok jen za 6 měsíců předpokládajíc, že nepřítomnost trvá již plný rok. Pro toho, jenž nepřítomnost zavinil, platí ustanovení o řádném vydržení bez výjimky (§ 1475 o. o. z.), avšak ani ten, kdo jest beze své viny nepřítomen, nemůže této výhody užiti při vydržení mimořádném (roz. z roku 1868 č. 4166). Nepřítomnost způsobená službou státní neb válečnou staví veškeré vydržení aneb promlčení (§ 1496 o. o. z.). Toto ustanovení platí i pro

řádne i pro mimořádné vydržení, poněvadž § 1496 o. o. z. nečiní v té příčině rozdílu.

2. Poměr osob třetích k nepřítomnému upraven je mnohými zákonnými předpisy, směřujícími k tomu, aby chráněny byly osoby tyto ve svých osobních právech i v právech, jež jim z obligačního poměru k nepřítomnému vzešla. Praxis ustanovení ta jednak rozšířila, jednak přeněji vymezila

a) Curator absentis může se ustanoviti jen tehdy, nezanechal-li nepřítomný řádného plnomocníka; aby pak osoby třetí ve svých právech poškozovány nebyly, jest povinen zmocněný zástupce nepřítomného své ustanovení soudu sdělit (roz. ze dne 5. října 1875 č. 10926.). Domáhá-li se kdo zřízení kuratora, ač ví, kde se nepřítomný zdržuje, jest ustanovení toto neplatné (roz. z 30. dubna 1879 č. 2676).

b) Osoby, které jsou po určitou zákonem ustanovenou dobu ne-zvěstnými, mohou na základě zákonné domněnky, prohlášeny býti za mrtvy (viz čl. Prohlášení za mrtva §§ 24, 112—114 o. o. z.).

c) Otcovská moc zaniká, je-li otec více než rok nepřítomen, aniž by dal o sobě zprávu, kde se zdržuje (§ 176 o. o. z.). Jestliže se otec zdržuje v cizině již po delší dobu ze strachu před stíháním pro zločin, může býti dle zákona jeho otcovská moc zastavena, byť i jeho pobyt byl znám (roz. ze dne 14. pros. 1858 č. 11961.).

d) Poručníkem nemůže ustanoven býti, kdo nezdržuje se v zemi, v níž bydlí poručenec (§ 194 o. o. z.).

e) Je-li nepřítomen věřitel, může dlužník dle § 1425 o. o. z. to, co plniti, má složit k soudu, když pohledávka dospěje, čímž uchrání se před následky, jež prodlení (mora debitoris) s sebou přináší. Je-li věřitel nezvěstným, má složení dluhu k soudu i proti osobám třetím povahu skutečného zaplacení (roz. ze dne 26. května 1876 č. 856).

f) Je-li neznámo bydliště dlužníkovo aneb zdržuje-li se týž v cizině, může se věřitel hojiti především na rukojmí, aniž by námitka předchozí žaloby místo měla (§ 1356 o. o. z.); v tomto případě může rukojmí žádati na hlavním dlužníkovi jistotu (§ 1365 o. o. z.), neboť opustí-li dlužník své posavadní bydliště, nabývá věřitel po případě práva, předem na rukojmí nastupovati.

II. Právo trestní.

Trestní řád připouští proti nepřítomným vyhledávání skutkové povahy, a není-li příčiny ku stíhání nepřítomného, zastavuje řízení (§ 412 tr. ř.). Aby vypátrán byl nepřítomný, jenž podezřelým je ze zločinu, vydá se naň zatykač (§ 416 tr. ř.). Veřejný žalobce je oprávněn žalobu vznést i na nepřítomného (§ 421 tr. ř.). Když nepřítomný byl právoplatně vydán v obžalobu, jehož předvolání pro jeho nepřítomnost je nemožné, ponechá se hlavní přelíčení ve své míře, leč by veřejný žalobce navrhl řízení pro neposlušnost (§ 422 tr. ř.). Byla-li obžalovanému doručena obsýlka ku hlavnímu přelíčení a on se nedostavil, odbude se toto v jeho nepřítomnosti; rozsudek se vynese však jen tehda, jedná-li se o zločin nebo přečin, na nějž vyměřen nejvýše 5letý žalář a byl-li obžalovaný v přípravném vyšetřování již vyslechnut (§ 427 tr. ř.). Tím má býti zabráněno odsouzení obžalovaného, aniž by mu byla poskytnuta příležitost se ospravedlniti. Tu postačí i výslech v přípravném vyšetřování předsevzatý (roz. ze dne 24. ledna r. 1881 č. 11836). Hlavní přelíčení pro zločin nebo přečin nesmí se

konati v nepřítomnosti obžalovaného, když tento pro nemoc nemůže se k soudu dostaviti, leč že by obžalovaný dal k tomu výslovné svolení (roz. ze dne 25. května 1887 č. 5955). Proti rozsudku v nepřítomnosti obžalovaného vynesenu může tento podati u sborového soudu I. stolice odpor ve lhůtě stanovené pro ohlášení zmateční stížnosti. Tomuto odporu dejž soud místa, dokáže-li obžalovaný, že neodvratitelná překážka ku hlavnímu přelíčení mu zabránila se dostaviti. Nebyl-li podán proti takovému kontumačnímu rozsudku odpor, a objeví-li se později, že obžalovaný nespravedlivě byl odsouzen, nemůže tento dovolávati se zákona ze dne 16. března 1892 č. 64 ř. z., kterým poskytuje se náhrada nevinně odsouzeným, neboť nárok na náhradu nepřisluší odsouzenému, který nespravedlivé odsouzení zúmyslně přivodil, aneb který proti kontumačnímu rozsudku zúmyslně odporu nepodal (§ 1 cit. z.). Při přestupcích jest řízení, nelze-li obviněnému doručiti obsílku, ponechati ve své míře (§ 452 ad 2. tr. ř.).

III. Právo poplatkové.

Ustanoví-li se ve sporném řízení nepřítomnému zástupce, jest ovšem tento osvobozen ode všech poplatků; místo má tu pouze záznam poplatků kolkovních (§ 29. popl. zák.). Při tom sluší rozeznávati, je-li tu dostatečných prostředků náležejících nezvěstnému čili nic; v prvním případě uhradí se totiž po vynesení právoplatného rozsudku všechny poplatky ze jmění nepřítomného; není-li tu žádného jmění, užije se předpisů, jež platí pro osoby chudé (vým. fin. min. ze dne 1. prosince 1853 č. 37060).

Neutralita.

I. Pojem a druhy.

Neutralita jest mezinárodní poměr státu ku státům válčícím, záležející v tom, že stát dotýčný mír zachovává a ničeho ani ku prospěchu ani ke škodě válčících států nepodniká, nemísí se ani prostředně ani bezprostředně v jich nepřátelství a setrvává k nim v dosavadních poměrech míru.

1. Neutralita jest úplná, zachovává-li se neutrální stát proti bojujícím stranám ve příčině poměrů válečných úplně stejně,

2. neúplná, když neutrální stát jest zavázán dřívějšími smlouvami jednomu nebo druhému státu válčícímu k částečné pomoci válečné a odpůrce se tomu neprotiví, zvláště když hranice neutrality jinak zůstanou stejny.

3. Neutralita jest všeobecná, když se vztahuje na všechny díly státního území a také na otevřené moře;

4. částečná, je-li toliko na určité části nebo osoby obmezena.

5. Zaručená neutralita t. j. jednotlivým státům zvláštními smlouvami zajištěná neutralita, která se uzavírá buď aby dotýčný stát uchráněn byl útoků nepřátelských anebo aby byl přinucen určité území prohlásiti za nesporné tak, že by toto v případě války buď k užívání nebo potřebě jeho nebo všech válčících států bylo pohotově, anebo že by území smlouvou za neutrální prohlášené bylo vyjmuto z účastenství ve válce. Neutralisovaná území jsou povinna zachovati mír, nesmí se účastniti rozepří států cizích a jsou povinna všemu zabrániti, čím by mír porušen býti mohl.

II. Neutralisované státy a území. Aktem pařížským ze dne 20. listopadu 1815 bylo Švýcarsko, smlouvou londýnskou ze dne 11. listopadu 1831 (čl. 7) byla Belgie prohlášena za stát neutrální. Dle smlouvy